

Kunst in de openbare ruimte

'On the shoulders of giants' van Studio Job aan de Werthaboulevard.

FOTO: JEROEN KUIT

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting en leeswijzer	3
1. Inleiding	
1.1 Aanleiding en doel van de nota	5
1.2 Beleidskaders	5
1.3 Doelenboom	7
2. Kunst als visitekaartje voor Weert	
2.1 Visie	9
2.2 Kunst in de openbare ruimte en erfgoed	9
2.3 Kunst in de binnenstad	10
2.4 Kunst in wijken en dorpen	10
2.5 Community Art	11
2.6 Kunst en publieksbereik	11
3. Beheer en behoud van de collectie	
3.1 Inventarisatie van de collectie	14
3.2 Documentatie van de collectie	14
3.3 Onderhoud van de collectie	14
4. Verwerving van nieuwe werken	
4.1 Verwerving van kunstwerken tot nu toe	17
4.2 Comité verwerving beeldende kunst en waardstelling	17
4.3 Schenkingen	17
4.4 Autonoom werk binnen onze collectie	18
4.5 Urban Art	18
4.6 Communicatie bij verwerving van nieuwe werken	18
5. Financiën	
5.1 Incidentele kosten 2024	20
5.2 Structurele kosten	20
6. Definities	22
Bijlage	23

Samenvatting en leeswijzer

Deze beleidsnota biedt een planmatige aanpak voor het beheer, behoud en uitbreiding van kunst in de openbare ruimte in Weert. Dit beleid is ontwikkeld naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad en tot stand gekomen na gesprekken met kunstenaars en deskundigen op het gebied van kunst in de openbare ruimte.

Hoofdstuk 1:

Kunst in de openbare ruimte vormt een belangrijk deel van ons cultureel erfgoed. Deze kunst bevindt zich in onze directe leefomgeving: in parken, op pleinen, op straat en op, aan of in gebouwen. Ze is heel toegankelijk, iedereen kan ervan genieten. Maar het is daardoor ook kwetsbaar erfgoed. De collectie kunstwerken in Weert is omvangrijk. Zowel aanschaf, herplaatsing of afstoting van werken als het onderhoud en beheer zijn tot nu toe afhankelijk geweest van ad-hoc beslissingen. Er is geen plan voor onderhoud en uitbreiding van de collectie. Met deze beleidsnota stelt de gemeente een richtlijn vast voor een planmatige aanpak van beheer, behoud en uitbreiding van de collectie.

Hoofdstuk 2:

Wat willen wij met kunst in de openbare ruimte? Hoe past dit bij de strategische visie? Aan bod komen kunst als visitekaartje van de stad en de betekenis van kunst in de openbare ruimte. We gaan in op de scheidslijn tussen kunst en erfgoed en het tot stand komen van kunstwerken door middel van Community Art.

Kunst verbindt inwoners met elkaar en hun omgeving en kunstwerken kunnen een boodschap of verhaal vertellen. In de paragraaf kunst en publieksbereik staat hoe we door middel van informatie en kunstroutes de kunstwerken toegankelijk maken.

Hoofdstuk 3:

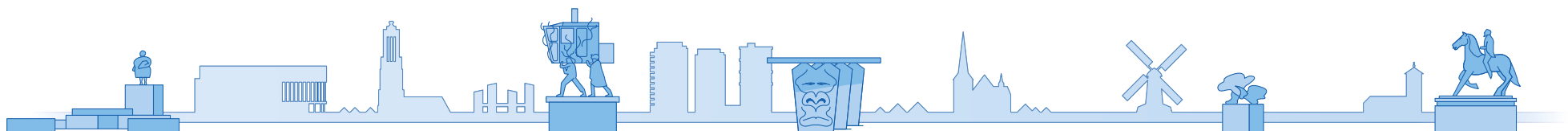
Een essentieel onderdeel van beheer en behoud van de kunstwerken is het inventariseren en documenteren van de collectie. Op basis daarvan kan een onderhoudsplan geformuleerd worden.

Hoofdstuk 4:

Het verwerven van nieuwe werken vraagt om visie, deskundigheid, heldere criteria en kaders. We stellen indien nodig een comité samen om dit goed te begeleiden.

Hoofdstuk 5:

Bovenstaande acties brengen kosten met zich mee. In dit hoofdstuk staat de financiële onderbouwing van de kosten die voortvloeien uit deze beleidsnota.

1. Inleiding

Kunst in de openbare ruimte

'Ruitersstandbeeld van Philips de Montmorency' door Jos Dirix, in het Kasteelpark Nijenborgh.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van de nota

Aanleiding

Met het aannemen van de motie 'Kunstwerken in de stad' gaf de gemeenteraad opdracht beleid te ontwikkelen om invulling te geven aan 'kunst in de openbare ruimte' en de expertise van Weerter kunstenaars hierbij te betrekken. In deze nota zijn kaders geformuleerd die als richtlijn dienen voor hoe wij omgaan met onze kunst in de openbare ruimte. Hierin zijn de adviezen van onze lokale kunstprofessionals meegenomen. Er zijn gesprekken gevoerd met afgevaardigden van de Stichting Kunstcentrum Weert, verschillende lokale beeldend kunstenaars, een street artist en met RICK (Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie).

Doel

Gemeente Weert heeft de afgelopen decennia geen actief beleid gevoerd ten aanzien van beeldende kunst in de openbare ruimte. Voor onderhoud is slechts een klein budget beschikbaar dat wordt ingezet voor het verwijderen van graffiti of andere kleine schade. Ondanks het ontbrekende beleid heeft Weert wel een ruime collectie kunstwerken in de openbare ruimte. Deze loopt uiteen van bronzen beelden tot schilderijen en van metalen tot polyester kunstwerken. Kortom, wij beheren een collectie in de openbare ruimte, maar hebben geen collectieplan om ons kunstbezit te bevorderen, te koesteren en als een samenhangend geheel te presenteren. Deskundig beleid is nodig bij verwerving, plaatsing, onderhoud, vervanging en het toegankelijk maken van de kunstwerken.

In deze nota scheppen wij kaders voor beheer, behoud en uitbreiding van kunstwerken in de openbare ruimte die eigendom zijn van de gemeente Weert, voor de periode 2024-2028. Deze planperiode loopt vrijwel gelijk aan de cultuurplanperiode van de gemeente Weert.

1.2 Beleidskaders

Deze nota is opgesteld naar aanleiding van de motie: 'Kunstwerken in de stad' waarin de raad het college opdraagt beleid te ontwikkelen om invulling te geven aan kunst in de openbare ruimte en de expertise van Weerter kunstenaars hierbij te betrekken.

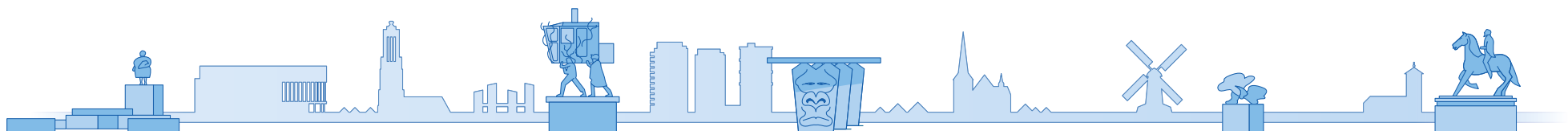
Ten grondslag aan dit document liggen de volgende nota's:

Gemeentelijk:

- Strategische visie 'Werken aan Weert 2030'
- Het gemeentelijk cultuurbeleid: 'Cultuurroute 2024 Weert'

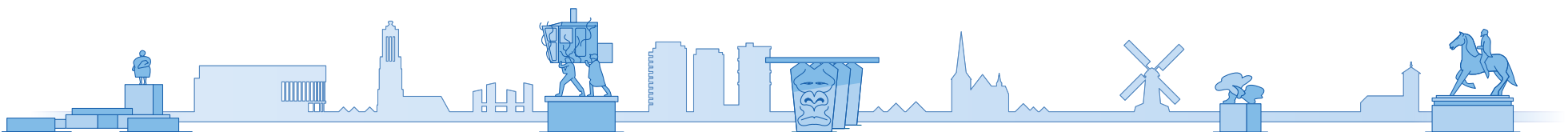
Landelijk:

- 'Stappenplan Kunst in de openbare ruimte' van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed, december 2020

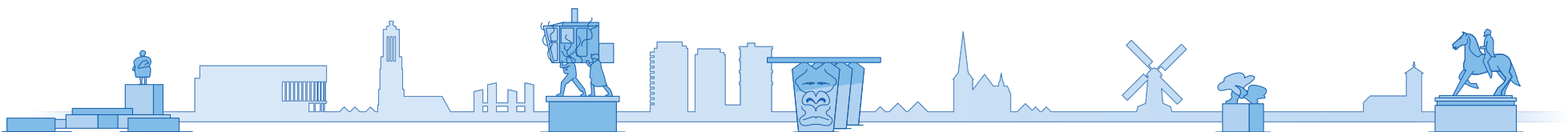
Kunst in de openbare ruimte in relatie tot waarden uit de strategische visie van de gemeente Weert.

Waarde	Uit de visie	Bijdrage kunst in de openbare ruimte
 Goed wonen voor iedere doelgroep	Wonen doe je ook in je straat en buurt. Door veelzijdig groen en ruimte om te leven is de woonomgeving een prettige verblijfsplek. Je kunt er op je gemak een wandeling maken of fietsen over een vrij liggend pad.	<p>Kunst geeft je de mogelijkheid anders naar je omgeving te kijken, prikkelt, zet aan tot denken en verruimt je blik. Kunst kan toegankelijk gemaakt worden door kunstroutes die je kunt fietsen of wandelen.</p> <p>Kunst draagt bij aan de vorming van inspirerende plekken, landmarks of herkenningspunten.</p> <p>Kunst is er voor iedereen en voor alle doelgroepen. Het verwondert, verbindt en nodigt uit tot dialoog.</p> <p>Kunstwerken in de openbare ruimte staan in relatie tot hun omgeving. Zij "communiceren" met hun omgeving. Door goed na te denken over de integratie van kunstwerken binnen hun omgeving en het hierbij bewust toepassen van groen wordt het effect van kunst én het groen versterkt.</p>

1.3 Doelenboom

Het aanbod van beeldende kunst in de openbare ruimte versterkt de visuele identiteit van Weert. Het heeft een positief effect op het wonen, werken en recreëren in de gemeente Weert. Het verrijkt de inwoners en draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

2. Kunst als visitekaartje voor Weert

Kunst in de openbare ruimte

'Kleurrijk Weert' van Jan Snoeck (1927-2018). Het beeld is geplaatst door de Stichting Gezellenhuizen Weert. De Stichting is hierbij geadviseerd door de conservator van museum W. Hoek Louis Regoutstraat/Kerkstraat, appartementencomplex Parkhof.

2. Kunst als visitekaartje voor Weert

Beeldende kunst in de openbare ruimte is een visitekaartje van de stad. Kunst is bij uitstek een middel waarmee Weert de eigen identiteit van de lokale gemeenschap tot uitdrukking kan laten komen. Het draagt echter niet alleen bij aan het 'gezicht' van Weert, maar bevordert ook de leefbaarheid van de stad. Het is van toegevoegde waarde voor de kwaliteit van de leefomgeving, zorgt voor verbinding, kan het specifieke van een locatie benadrukken en bovendien het thuisgevoel van mensen versterken.

Dit hoofdstuk beschrijft onze visie op kunst in de openbare ruimte en de betekenis van deze kunstwerken voor inwoners en recreanten.

2.1 Visie

“ *Kunst in de openbare ruimte is belangrijk. Het heeft een positief effect op het wonen, werken en recreëren in centrumgemeente Weert. Onze collectie is divers, goed onderhouden en gedocumenteerd en informatie over de kunstwerken is toegankelijk voor inwoners en recreanten.* ”

- Kunstwerken versterken de visuele identiteit van onze gemeente. Ze zorgen dat inwoners zich kunnen identificeren met elkaar en hun omgeving;
- Kunst in de openbare ruimte is voor iedereen. We werken aan een breed en divers aanbod van kunst in de openbare ruimte waarin inwoners zich gerepresenteerd voelen. We dragen zorg voor onze bestaande collectie en verwerven of herplaatsen kunstwerken als dat nodig is;
- Inwoners en recreanten komen verwacht of onverwacht in aanraking met kunst. Kunst in de openbare ruimte vertelt verhalen. Deze verhalen stimuleren verbinding, ontmoeting en gemeenschapszin. Hiervoor maken we kunst toegankelijk en beleefbaar en versterken we de educatieve component.

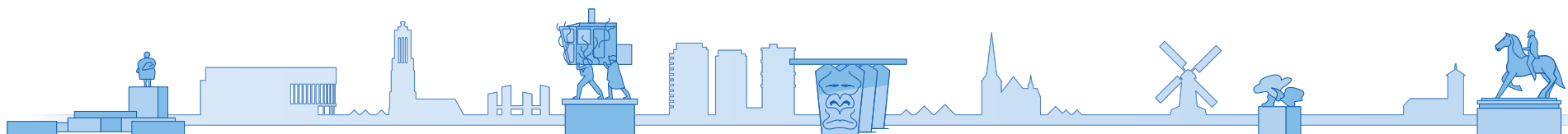
2.2 Kunst in de openbare ruimte en erfgoed

De scheidslijn tussen kunst en cultureel erfgoed is dun. Erfgoed is een verzamelbegrip: het staat voor alles wat we overerven van vorige generaties en wat we het bewaren waard vinden voor de volgende generaties.

'Heilig Hartbeeld' van August Falise aan de Emmasingel.

FOTO: RENÉ & PETER VAN DER KROGT, STANDBEELDEN.VANDERKROGT.NET

De erfgoedwet hanteert de volgende definitie:

“ Cultureel erfgoed: uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden. ”

De kunstwerken in de openbare ruimte vallen dus soms ook onder ons erfgoed. Een voorbeeld hiervan is het Heilig Hartbeeld aan de Emmasingel, gemaakt door de kunstenaar August Falise. Dit kunstwerk behoort tot ons erfgoed, maar valt ook binnen de collectie kunst in de openbare ruimte.

2.3 Kunst in de binnenstad

De binnenstad van Weert krijgt steeds meer de functie van een ontmoetingsplek. Het gaat daarbij om beleving in het algemeen, vormen van ontspanning en ontmoeting. Kunstwerken zijn (mede)bepalend voor de inrichting en uitstraling en dragen daarmee bij aan de beleving van het centrum.

In de binnenstad zien we een uiteenlopende verzameling kunstwerken van voornamelijk anekdotische (verhalende) aard. Voorbeelden hiervan zijn de Umbelder en de Rogstaeker op de markt, de wandschilderingen en het ruitersstandbeeld van Philips de Montmorency in het stadspark. Veel kunstwerken zijn in opdracht gemaakt en vertellen iets over de geschiedenis van Weert. Tijdens stadswandelingen worden deze kunstwerken vaak gebruikt om verhalen kracht bij te zetten. Ook nieuwe kunstvormen zoals monumentale murals zijn daarbij vertegenwoordigd.

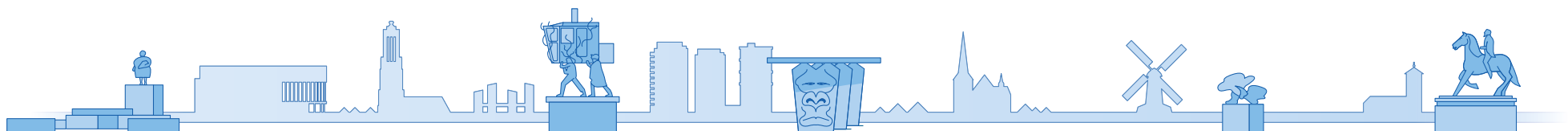
'Umbelder' van Dries (A.) Engelen op de Markt.

FOTO: JEROEN KUIT

2.4 Kunst in wijken en dorpen

Op dit moment hebben de kunstwerken in wijken en dorpen binnen gemeente Weert vooral als thema: carnaval (volksgebruiken), ambachten (onder andere molenaars), historische gebeurtenissen (WO II-monumenten) en religie. Een uitzondering hierop is het glaskunstwerk 'de Vier Jaargetijden' van Jan Tullemans naast de kerk van Tungalroy. Dit is afkomstig uit een afgebroken school en heeft zo een nieuwe functie gekregen.

Ook voor onze wijken en dorpen is kunst bepalend voor inrichting, uitstraling en beleving. We streven de komende jaren dan ook naar meer verscheidenheid van kunst in onze wijken en dorpen en stimuleren community art projecten om tot nieuwe kunstwerken te komen.

Het glaskunstwerk 'De Vier Jaargetijden' van Jan Tullemans naast de kerk in Tungelroy.

2.5 Community Art

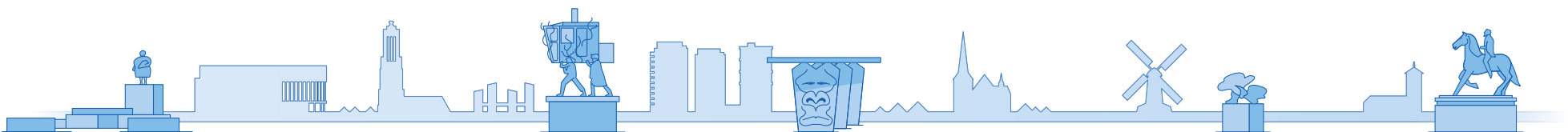
Wij stimuleren de creativiteit en betrokkenheid van onze inwoners. Community Art staat voor kunstzinnige projecten in de wijk of gemeenschap, waarin inwoners actief participeren met als doel het verbeteren van de leefbaarheid en sociale cohesie. Kunst in de wijk gaat de hele buurt aan. De werkwijze 'Community Art', waarbij kunst 'bottom up' is georganiseerd, creëert vanzelf een groot draagvlak. Het initiatief tot kunst in de wijken en dorpskernen komt vaak van onderop. Buurtbewoners kloppen aan bij de gemeente voor advies of begeleiding, omdat zij een kunstwerk in hun omgeving willen realiseren. Vaak ontstaat spontaan een netwerk van kunstkeners, dorpsraden, buurtbewoners en de gemeente. Ondersteuning van deze projecten is mogelijk door onze uitvoeringspartner RICK, veelal in samenwerking met Punt Welzijn en wijk- en dorpsraden. De rol van de gemeente is in zo'n geval faciliterend en kaderstellend.

2.6 Kunst en publieksbereik

We vinden het belangrijk dat veel inwoners en recreanten in aanraking komen met onze kunstwerken. Het creëren van draagvlak voor kunst in de openbare ruimte vergroot de betrokkenheid van inwoners bij elkaar en hun omgeving en verkleint de kans op vandalisme. We werken aan een groter publieksbereik door informatie over onze kunstwerken aan te bieden. Deze informatie kan bij het kunstwerk staan en op een website gepubliceerd worden. Kunstroutes zijn een middel om kunstwerken toegankelijk te maken. Inwoners en recreanten worden zo op een bijzondere manier rondgeleid langs de kunstwerken in onze gemeente.

Storytelling is tegenwoordig niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Verhalen zorgen ervoor dat we ons kunnen verplaatsen in en identificeren met personages of gebeurtenissen uit andere culturen of het verleden. Bedrijven maken er gebruik van en ook steden vertellen hun unieke verhaal op een meeslepende manier. Beeldende kunst helpt om die verhalen te vertellen. De storytellingtechnieken ontwikkelden zich in deze eeuw verder tot Virtual Reality (via een VR-bril) en Augmented Reality (via de smartphone).

Op het gebied van storytelling liggen er veel kansen voor Weert. Aan de hand van de kunst genieten bezoekers van het verhaal van onze gemeente. In onze openbare ruimte verscheen de afgelopen jaren bijzondere street art. Een deel van deze werken vertelt het verhaal van de geschiedenis van Weert: ze gaan bijvoorbeeld over Philips van Horne of over vlaaiverkoopster Antje van de Statie. Ook op de zuilen binnen Het Zuilen Kabinet onder de Boshoverbrug worden verhalen verteld. Kunstenaars van over de hele wereld beschilderen een zuil met hun eigen verhaal. Er komen bezoekers speciaal naar Weert om deze kunstwerken te bezichtigen. Het mooie aan street art is dat het verhaal telkens een nieuwe wending kan nemen. De werken op Het Zuilen Kabinet worden regelmatig overgeschilderd. Zo is er telkens iets nieuws te zien.

'Antje van de Statie' van Dolf Wong op het Stationsplein, geïntegreerd in een nieuw kunstwerk. Angeline Maas heeft de vlaaipunten ontworpen. Ontwerpidee: leerlingen van het Kwadrant.

Speerpunten:

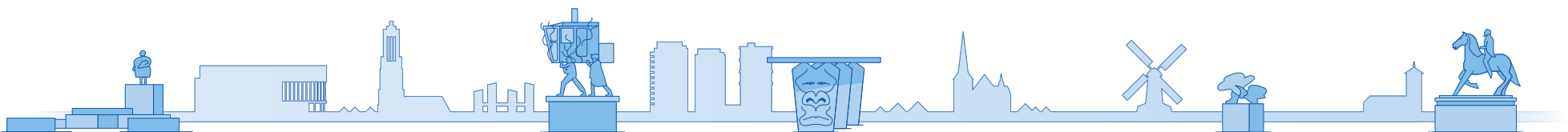
- In onze wijken en dorpen faciliteren we Community Art projecten.
- We streven naar een grotere verscheidenheid aan kunstwerken.
- We bekijken welke storytelling methodes bij onze gemeente en kunstwerken passen en stimuleren het ontwikkelen van kunstroutes.
- We informeren onze inwoners en recreanten over kunst in de openbare ruimte door middel van informatie bij de kunstwerken.

Voorbeeld van een kunstroute

In 2018 (Van Horne jaar) realiseerden de stadsgidsen een stadswandeling die erfgoed (de geschiedenis van de van Horne dynastie) verbond met street art (de van Horne Murals). Dit soort routes zijn kansrijk voor de toekomst. Op deze wijze kunnen kunstwerken de historie van onze stad vertellen. We maken ons erfgoed 'beleefbaar'.

'De onthoofding van Philips van Horne' mural bij het St. Raphaelpad. Door Kunstenaarscollectief "Getting Up" (Gart Smits en Martin Plag).

3. Beheer en behoud van de collectie

Kunst in de openbare ruimte

'On the shoulders of giants' van Studio Job aan de Werthaboulevard.

FOTO: JEROEN KUIT

3. Beheer en behoud van de collectie

Op dit moment onderhouden we de collectie indien nodig. Planmatig onderhoud voorkomt schade en hogere kosten op lange termijn. Een essentieel onderdeel van beheer en behoud van de kunstwerken is het inventariseren en documenteren van de collectie. Op basis daarvan wordt een onderhoudsplan geformuleerd.

Als we kijken naar de opbouw van de huidige collectie is er verscheidenheid in kwaliteit, stijl en materiaal. Brons en steen overheersen als materiaal. Sommige werken vragen meer onderhoud dan andere. Bij een aantal werken is beplanting geïntegreerd in het kunstwerk of speelt het omliggende groen een rol.

3.1 Inventarisatie van de collectie

De collectie kunst in de openbare ruimte van Weert is momenteel niet compleet gedocumenteerd. Wel bestaat er een overzicht van alle bronzen beelden in Weert en bijbehorende dorpskernen. Deze inventarisatie vullen we de komende periode aan met alle andere werken die in eigendom zijn van de gemeente. Dit basisdocument geeft inzicht in de samenstelling en betekenis van de collectie. Het beschrijft de collectie op hoofdlijnen, de collectievorming, de collectieregistratie en de benodigde werkzaamheden ten aanzien van behoud en beheer. Ook actiepunten voor de komende periode en het benodigde budget komen hierin aan bod.

3.2 Documentatie van de collectie

Documentatie is de kern van beheer en behoud van de collectie. Leidraad voor het documenteren is het "Stappenplan kunst in de openbare ruimte" van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed. Een database van de kunstwerken vormt de onderbouwing voor de benodigde onderhoudsbudgetten. In het collectieplan beschrijven we onder andere volgende zaken:

- Titel, naam kunstenaar, datum.
- De verblijfslocatie of standplaats.
- Gegevens over het maakproces, de constructie en leveranciers.
- Welke materialen zijn gebruikt?
- Wat is de huidige conditie en wat is er nodig aan onderhoud?
- Wat is er bekend over het gebruik en functioneren van het kunstwerk?
- Is het kunstwerk verworven door een schenking of een opdracht?
- Hoe is het auteursrecht geregeld?
- Staat het kunstwerk op gemeentelijke grond?
- Zijn er bijzondere afspraken met de kunstenaar, schenker of erven?

3.3 Onderhoud van de collectie

Onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte is van groot belang. De openbare ruimte is van iedereen en de gemeente draagt verantwoordelijkheid voor de staat waarin de openbare ruimte verkeert. Omdat beeldende kunst waardevol en van betekenis is, zorgen we ervoor dat de openbare kunstwerken in een goede staat van onderhoud verkeren. Stof en vuil zijn echter overal en helaas zijn er weinig objecten gevrijwaard van vandalisme. Graffiti moet worden verwijderd en er moeten voorzorgsmaatregelen worden getroffen om herhaling te voorkomen.

Tot nu toe is het onderhoud aan kunst in de openbare ruimte alleen gebeurd als het noodzakelijk was. Restauraties aan bronzen beelden werden via bemiddeling van de museumconservator uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf. Beheer en onderhoud op basis van een onderhoudsplan heeft tot gevolg dat de kunstwerken op de juiste wijze behandeld worden en toekomstig onderhoud gewaarborgd is.

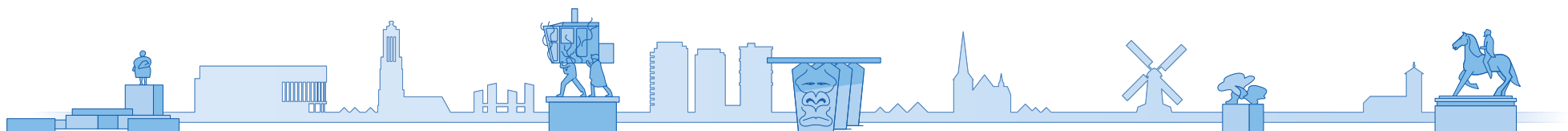
Het onderhoud van de kunstwerken in de openbare ruimte bestaat in principe uit relatief kleine ingrepen en conserveringshandelingen aan het kunstwerk en de directe omgeving. Denk aan reiniging, het vervangen van coatings en snoeien. Ook preventieve maatregelen maken onderdeel uit van het onderhoud. Bij een onderhoudsplan hoort een plan van monitoring, een begroting en een onderhoudsbudget. Goed onderhoud voorkomt hogere kosten op de lange termijn. De monitoring wordt door een deskundige uitgevoerd, die kennis heeft van materialen en schades. Bij voorkeur een geschoold restaurator.

Speerpunten:

- **We maken een complete inventarisatie van gemeentelijke kunst in de openbare ruimte.**
- **Deze inventarisatie leggen we vast in een database.**
- **We doen een 'nulmeting' naar de onderhoudsstatus van de kunstwerken in samenwerking met een gespecialiseerde partij op dit gebied.**
- **We ontwikkelen onderhoudscriteria en een onderhoudsplan per kunstwerk ten behoeve van toekomstig onderhoud.**

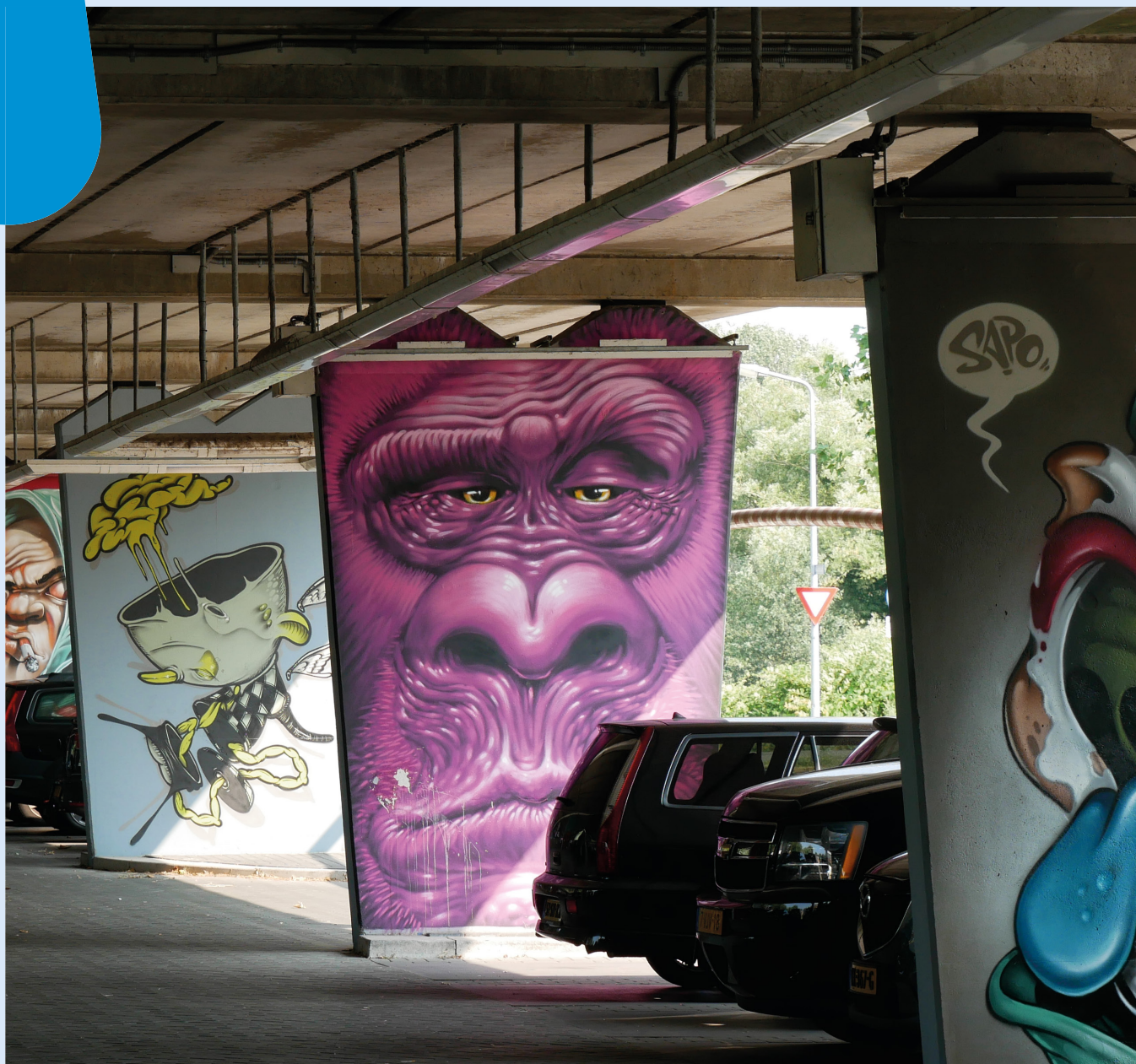

Straattekening door Vanessa Hitzfeld tijdens het cultureel lint 2023
Een 3D-tekening die je een kijkje geeft onder de stoeptegels.
Het kunstwerk is een cadeautje van het Discovery Museum in Kerkrade.

4. Verwerving van nieuwe werken

Kunst in de openbare ruimte

'Het Zuilen Kabinet' onder de Boshoverbrug

4. Verwerving van nieuwe werken

4.1 Verwerving van kunstwerken tot nu toe

De huidige kunstcollectie in de openbare ruimte van Weert is voornamelijk organisch tot stand gekomen. Nieuwe aanwinsten ontstonden op basis van schenkingen en bijzondere gebeurtenissen of ontwikkelingen. Er is geen sprake van een doorlopende lijn of eerder beleid. De afgelopen jaren heeft de gemeente Weert een aantal belangrijke werken aanvaard of in opdracht gegeven. Voorbeelden hiervan zijn het spraakmakende beeld 'On the shoulders of giants' van Studio Job aan de Werthaboulevard, het ruitersstandbeeld van Graaf van Horne in Kasteelpark Nijenborgh en Het Zuilen Kabinet.

De opdrachten zijn altijd via een vaste procedure verlopen, met een open inschrijving en keuze door een deskundige jury. Voor dit soort opdrachten was projectbudget beschikbaar. Financiering hiervan vond soms plaats in het kader van een bijzonder jaar. Een voorbeeld hiervan zijn de schilderijen over Philips van Montmorency in het van Horne jaar.

Daarnaast zijn er kunstwerken die voor een bepaalde locatie zijn gemaakt en waarvoor middels een selectieprocedure een kunstenaar is gezocht. Wanneer de gemeente de opdrachtgever is, staan zijn rechten en plichten in een overeenkomst beschreven. Een voorbeeld hiervan is het kunstwerk van Studio Job aan de Wertha Boulevard.

Ook is er kunst die tot stand is gekomen als gevolg van een gebeurtenis, volksgebruik, religie of manifestatie. Een voorbeeld hiervan is de Rogstaeker op de markt. Deze kunstwerken werden merendeels op particulier initiatief vervaardigd en aan de gemeente geschonken.

4.2 Comité verwerving beeldende kunst en waardestelling

Als er sprake is van een mogelijke aankoop of verwerving van een nieuw kunstwerk, moet worden beoordeeld of het kunstwerk 'passend' is. Hiervoor kan een comité van deskundigen worden samengesteld om het college van burgemeester en wethouders te adviseren over het kunstwerk en de standplaats. De aanstelling van dit comité Kunst in de openbare ruimte (KOR) vindt per project plaats. Een mogelijke samenstelling bestaat uit de conservator of curator van Museum W, een lokaal gevestigd professioneel kunstenaar, beleidsadviseurs ruimte & kwaliteit en cultuur, en wordt eventueel aangevuld met direct betrokkenen.

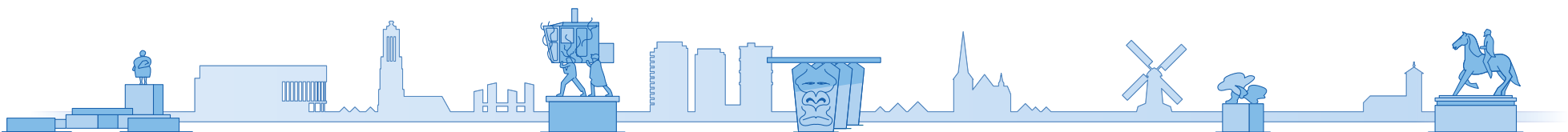
Om goed te kunnen adviseren, zal de betekenis en waarde van het kunstwerk moeten worden bepaald. We noemen dit een 'waardestelling'. In teamverband wordt de waarde zo objectief mogelijk vastgesteld. Criteria die we hiervoor onderscheiden zijn vergelijkend, esthetisch, kunst- en cultuurhistorisch, sociaal-maatschappelijk van aard en gericht op het gebruik van het kunstwerk.

Taken van het comité Kunst in de openbare ruimte (KOR):

- Uitvoeren van een waardestelling en adviseren college van B&W.
- Vastleggen van praktische informatie voor bijvoorbeeld onderhoud en levensduur.
- Vastleggen van achtergrondinformatie bij het kunstwerk.
- Adviseren over het benodigde budget voor regulier behoud en beheer van het werk.

4.3 Schenkingen

In het geval van een schenking van een kunstwerk aan gemeente Weert kan het college van burgemeester en wethouders een algemeen waardestellend advies inwinnen bij het comité Kunst in de openbare ruimte (KOR). Daarnaast

wordt getoetst op basis van de volgende toetsingscriteria én of het aangeboden kunstwerk een toevoeging is aan de huidige collectie.

Toetsingscriteria:

- Het kunstwerk past op de locatie.
- Er is overeenstemming bereikt over de plaatsingskosten inclusief de kosten voor onderzoeken en vergunningen.
- De aanleg, constructie en aanwezigheid van de kunstuiting mag geen schade opleveren aan de openbare ruimte en geen gevaar opleveren voor het veilig en doelmatig gebruik van de openbare ruimte.
- De kunstuiting dient nagelvast aan de ondergrond te worden bevestigd, zodat verplaatsen, omvallen of omduwen niet mogelijk is.
- De kunstuiting is vandalismebestendig waardoor beschadiging zoveel mogelijk voorkomen kan worden en/of graffiti eenvoudig te verhelpen is.
- De kunstuiting moet goed bereikbaar zijn voor onderhoud en mag geen belemmering vormen voor het beheer van openbaar groen en van omliggende objecten en voorzieningen. Ook mag het niet in de weg staan voor hulpdiensten.

Het college van burgemeester en wethouders behoudt zich het recht voor om het kunstwerk te verwijderen of te verplaatsen indien door omstandigheden de onderhoudskosten voor het kunstwerk te hoog worden, de grond voor andere doeleinden nodig is of anderszins, met als doel de kwaliteit van de openbare ruimte te kunnen waarborgen.

4.4 Autonomo werk binnen onze collectie

Kijkend naar onze collectie zien we dat het grootste deel van de collectie anekdotisch, realistisch en verhalend van aard is.

Puur autonoom werk is minder vertegenwoordigd. Voor een goede balans en diversiteit in het aanbod willen we extra aandacht geven aan autonoom werk. Bij autonome kunst staat het gedachtegoed en de expressie van de kunstenaar centraal. Dit wil zeggen dat het idee voortkomt uit het brein van de kunstenaar, los van een geformuleerde opdracht. Hiervoor is vervolgens een geschikte plek in de stad gezocht. Een voorbeeld hiervan is 'De Vreemde Vogel' van Fons Bemelmans in de Maasstraat. Ook Het Zuilen Kabinet is een voorbeeld van kunst met een autonoom karakter. Het werk dat hierop getoond

wordt is niet in opdracht vervaardigd en toont het 'handschrift of de stijl' van de kunstenaar.

'De Vreemde Vogel' van Fons Bemelmans in de Maasstraat

4.5 Urban Art

Urban Art staat voor kunst die onderdeel uitmaakt van het stedelijke landschap. In Weert heeft Urban Art de afgelopen jaren gezorgd voor diverse kunstprojecten in de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn de street art (de legale vorm van graffiti) op de vele stroomhuisjes, panden, de interactieve Van Horne muurschilderingen en Het Zuilen Kabinet. Het is een laagdrempelige manier om kennis te maken met kunst.

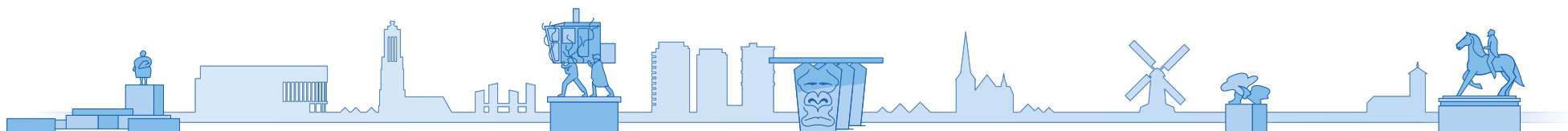
4.6 Communicatie bij verwerving van nieuwe werken

Rondom kunstwerken in de openbare ruimte is het van belang dat vanaf het begin een goed communicatieplan wordt gehanteerd. Momenten waarop communicatie van belang is:

- Bij de opdrachtoomschrijving;
- In het selectie- en ontwerpproces;
- Bij de onthulling van het kunstwerk;
- Bij de publicitaire ontsluiting, bijvoorbeeld door persberichten, kunstroutes, via een website en/of brochures;
- Bij de inventariserende beschrijving via de (gemeentelijke/erfgoedhuis/museum)-website.

Speerpunten:

- **Bij aankoop of verwerving van nieuwe werken stellen we een deskundig comité aan om hierover te adviseren.**
- **We stellen toetsingscriteria op die ons helpen bij de werving van nieuwe werken.**

5. Financiën

Kunst in de openbare ruimte

'Dumecobeeld', kunstenaar: Truus Coumans,
locatie: Parallelweg, plantsoen tussen nr. 119-120 te Weert

5. Financiën

5.1 Incidentele kosten

Nulmeting en opstellen onderhoudsplan	€ 10.000,-
Herplaatsen van twee kunstwerken	€ 40.000,-
Kunstwerken toegankelijk maken voor publiek	€ 20.000,-

Dekking incidentele kosten

Via de slotwijziging 2023 is in 2024 een eenmalig budget van € 50.000,- beschikbaar voor uitvoering van de beleidsnota. Aanvullend is nog een bedrag van € 20.000,- nodig voor het toegankelijk maken van de kunstwerken voor publiek. Voorgesteld wordt om dit bedrag in 2024 aanvullend beschikbaar te stellen ten laste van de algemene reserve.

5.2 Structurele kosten

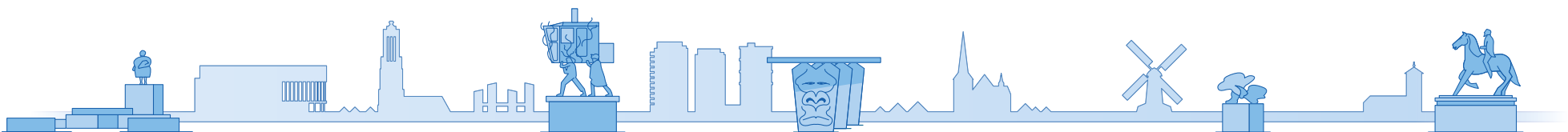
Onderhoud kunstwerken en informatievoorziening	maximaal € 6.000,-
Kosten comité kunst in de openbare ruimte	€ 750,-

Dekking structurele kosten

In de gemeentelijke begroting is een structureel budget van € 6.000,- voor onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte beschikbaar. Dit budget is tot nu toe vooral incidenteel ingezet voor kleine herstelwerkzaamheden als gevolg van vernielingen aan de kunstwerken.

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat dit budget voldoende is om de structurele kosten op basis van de beleidsnota te dekken. Mocht op basis van het onderhoudsplan en/of de daadwerkelijke kosten bijstelling van het budget nodig zijn, dan wordt dit via de reguliere P&C-cyclus verwerkt.

Voor toekomstig te verwerven kunstwerken wordt vooraf een raming van de onderhouds- en eventuele andere kosten gemaakt. Deze kosten en de dekking daarvan maken onderdeel uit van de voorstellen voor en besluitvorming over de verwerving van de kunstwerken.

6. Definities

Kunst in de openbare ruimte

'Tunc et Nunc', kunstenaar: Annemarie Verheijen met op de achtergrond de Rabobank op het Kasteelplein.

6. Definities

Kunst in de openbare ruimte:

Binnen de context van dit beleidsdocument definiëren wij kunst in de openbare ruimte als: *kunst in eigendom van gemeente Weert die ontworpen is om in de openbare ruimte te worden geplaatst, gemaakt door een kunstenaar.*

Dit kan een toren van meerdere verdiepingen hoog zijn of het kan de aandacht vestigen op het trottoir onder je voeten. Het kan worden gegoten, gesneden, gebouwd, gemonteerd of geschilderd. Ongeacht de vorm ervan, openbare kunst trekt de aandacht. Openbare kunst helpt het definiëren van een hele gemeenschap of het unieke karakter van een bepaalde wijk.

Openbare ruimte:

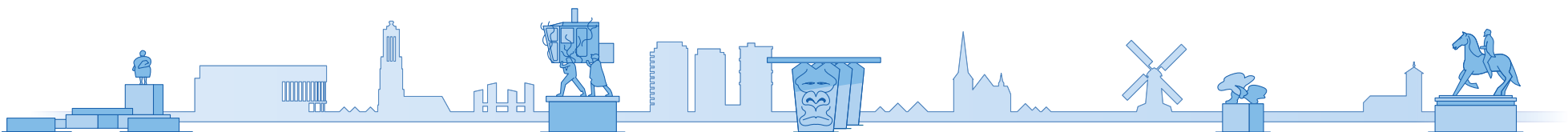
Het begrip openbare ruimte wordt omschreven als 'een gebied waar verbindingen tussen menselijke activiteiten tot stand komen' en als 'ontmoetingsplaats voor bewoners van steden en dorpen'. In eerste instantie is dat het geheel van straten, pleinen, parken en andere groenvoorzieningen. De openbare ruimte beperkt zich niet alleen tot de buitenruimte. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de vrije openbare ruimte en de semi-openbare ruimte. Onder dit laatste rekenen we de stations, overheidsgebouwen, openbare bibliotheken, etc.

Urban Art: Kunst die onderdeel uitmaakt van het stedelijk landschap.

Bij graffiti staat de handtekening van de kunstenaar centraal, het werk is imagegericht. Bij street art draait het om de boodschap die de kunstenaar wil verkondigen.

Community Art: Een kunstvorm die sociale cohesie, participatie en cultuurdeelname stimuleert. Overheden zetten community art in als educatief en sociaal middel met als doel mensen te verbinden.

Autonome kunst: Kunst die geen directe vaste functie heeft, een geheel open karakter heeft en waarbij het vooral om het esthetisch karakter gaat.

Motie

V.M.12

Onderwerp: kunstwerken in de stad

De raad van de gemeente Weert, in vergadering bijeen d.d. 29 mei 2019,

Overwegende dat:

- kunstwerken in de stad en in de wijken belangrijk zijn voor de herkenning en de beleving van de openbare ruimte;
- kunst een wezenlijk bestanddeel vormt voor de kwaliteit van de leefomgeving, het specifieke van een locatie kan benadrukken en bovendien het thuisgevoel van mensen kan versterken;
- een kunstwerk kan vertellen over de geschiedenis van de stad, vorm kan geven aan ons gezamenlijk verleden, de kijker kan verrassen, een locatie kan verfraaien, vragen kan oproepen en meer;
- kunst relateert, verwondert en ontroert.

Draagt het college op:

- beleid te ontwikkelen om invulling te geven aan 'kunst in de openbare ruimte';
- de expertise van Weerder kunstenaars hierbij te betrekken en waar mogelijk ook een link te leggen met kunstenaars uit zusterstad Hangzhou (Yuhang);

En gaat over tot de orde van de dag,

Fractie PvdA,

F. Kadra

Besluitvorming: aanvaard.